

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD – 4113-002-02/2014
D/14/508

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05
lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli D/14/508 „Prowadzenie gospodarki łowieckiej”

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku.

Kontroler Witold Dąbrowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91824 z dnia 20.11.2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2,)

Jednostka kontrolowana Nadleśnictwo Młynary, ul. 1 Maja 21 A (dalej: „Nadleśnictwo”) 14-420 Młynary

Kierownik jednostki kontrolowanej Andrzej Albiński – Nadleśniczy Nadleśnictwa (dalej: „Nadleśniczy”)

(dowód: akta kontroli str.3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność Nadleśnictwa w zakresie prowadzenia gospodarki łowieckiej, w okresie dwóch lat gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014, tj. od 1 kwietnia 2012 r. do 31 marca 2014 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywną ocenę prowadzonej gospodarki łowieckiej uzasadnia m.in.:

- prawidłowe opracowanie i realizacja rocznych planów łowieckich;
- realizacja przez ośrodek hodowli zwierzyny przyjętych celów jego funkcjonowania, m.in. gospodarowania populacjami gatunków zwierząt łownych;
- prawidłowe zabezpieczenie interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szacowania szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej i wypłacania należnych odszkodowań;
- osiągnięcie dodatniego wyniku finansowego w Ośrodku Hodowli Zwierząt (dalej: „OHZ”) oraz prawidłowe wywiązywanie się z zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa;
- prawidłowy nadzór nad działalnością dzierżawców w zakresie sporządzania i realizacji rocznych planów łowieckich;
- prawidłowe działania straży leśnej w zakresie przeciwdziałania kłusownictwu.

III Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

1. Prawidłowość opracowania i realizacji rocznych planów łowieckich w Ośrodku Hodowli Zwierząt.

1.1 Na terenie Nadleśnictwa znajdowało się 10 obwodów łowieckich dzierżawionych przez niżej wymienionych siedem Kół Łowieckich (dalej: „KŁ”):

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna

1. K. Ł. „LEŚNIK” Młynary – obw. Nr 82, powierzchnia ogólna 6.536 ha.
2. K. Ł. „LIS” Ostróda – obw. Nr 84, powierzchnia ogólna 3.961 ha.
3. K. Ł. „SZRON” Pieniężno – obw. Nr 114, powierzchnia ogólna 7.857 ha.
4. K. Ł. „BÓBR” Pasłek – obw. Nr 115, powierzchnia ogólna 7.389 ha.
– obw. Nr 185, powierzchnia ogólna 7.445 ha.
5. K. Ł. „RYŚ” Morań – obw. Nr 146, powierzchnia ogólna 6.677 ha.
6. K. Ł. „SOWA” Malbork – obw. Nr 147, powierzchnia ogólna 4.782 ha.
7. K. Ł. „JENOT” Pasłek – obw. Nr 148, powierzchnia ogólna 5.400 ha;
– obw. Nr 149, powierzchnia ogólna 5.960 ha;
– obw. Nr 150, powierzchnia ogólna 4.365 ha.

Nadleśnictwo w badanym okresie zarządzało dwoma obwodami łowieckimi wyłączonymi z wydzierżawienia, z przeznaczeniem na OHZ:

- obwód Nr 183 o powierzchni ogólnej 7.289 ha, powierzchnia po wyłączeniach 7.215 ha, powierzchnia leśna 2.726 ha, kategoria obwodu – słaby;
- obwód Nr 184 o powierzchni ogólnej 7.053 ha, powierzchnia po wyłączeniach 6.951 ha, powierzchnia leśna 2.448 ha, kategoria obwodu – słaby

(dowód: akta kontroli str.5)

- 1.2 Plany roczne OHZ na lata 2012/2013 i 2013/2014 zostały sporządzone zgodnie z przyjętymi założeniami i planami wynikającymi z wymagań ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie² (dalej: upł).

W badanym okresie plany roczne były przedkładane do dnia 21 marca każdego roku i zatwierdzone przez dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie (dalej: „RDLP”) w terminie 7 dni, tj. zgodnie z § 4 ust.1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych³ (dalej: „rozporządzenie w sprawie planów”). Plany na lata gospodarcze 2012/2013 i 2013/2014 były zmieniane w zakresie zwiększenia pozyskania zwierzyny łownej w oparciu o istotną zmianę liczebności, tj. zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie planów.

(dowód: akta kontroli str. 6-37, 40-49)

- 1.3 Nadleśnictwo w pełni zrealizowało, w badanym okresie, plany w zakresie zagospodarowania obwodów wchodzących w skład OHZ. Wybudowano urządzenia związane z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, takie jak pańniki (4 szt.), lizawki (105 szt.), ambony (5 szt.), a także urządzono poletka łowieckie (obszary obsiane lub obsadzone) zgodnie z przyjętymi założeniami i planami na powierzchni 11,3 ha.

(dowód: akta kontroli str. 38-39,79-80)

Nadleśniczy poinformował, że „Nadleśnictwo Młynary nie wyznacza i nie oznakowuje ostoi zwierzyny łownej w celu uniknięcia ewentualnej penetracji tego terenu. Wznoszenie urządzeń łowieckich w obwodach OHZ „Strużyna” odbywa się zgodnie z zatwierdzonym planem. Wyjątek stanowi wzniesienie tzw. zwyżek w sezonie 2013/14 w obwodzie łow.183 - 10 szt. i w obwodzie łow.184 - 12 szt. Wymienione urządzenia pomyłkowo nie znalazły się w planie Roczno-Planu Łowieckiego, były natomiast ujęte w planie rzeczowo-finansowym Nadleśnictwa.

Urządzenia łowieckie wznoszone przez Nadleśnictwo w OHZ na gruntach innych właścicieli były poprzedzone ustnymi uzgodnieniami dotyczącymi

² Dz. U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.

³ Dz. U. Nr 221, poz. 1646, ze zm.

lokalizacji tych urządzeń oraz uzyskaniem ustnej zgody właściciela lub zarządcy gruntu na budowę urządzenia”.

W celu poprawy warunków bytowania zwierzyny Nadleśnictwo prowadzi pielęgnację sadów owocowych przy byłych osadach leśnych, chroni przydrożne dęby, których żołędzie w okresie jesieni, zimy a nawet wiosny stanowią ulubiony pokarm dzików i innej zwierzyny łownej.

Ponadto Nadleśniczy poinformował, że „skład gatunkowy drzewostanów na terenie OHZ „Strużyna” w Nadleśnictwie Młynary charakteryzuje się ponad 30% udziałem drzewostanów bukowych i około 20% udziałem drzewostanów dębowych. W latach urodzaju dęba i buka do dyspozycji zwierzyny łownej pozostają bardzo duże ilości bukwi i żołędzi, wystarczające aż do wiosny. W powstałych z naturalnego odnowienia uprawach i młodnikach, szczególnie bukowych, istnieją bardzo dobre warunki do dziennego bytowania zwierzyny łownej szczególnie dzików.”

(dowód: akta kontroli str.115)

- 1.4 Plany pozyskania zwierzyny grubej w poszczególnych obwodach wchodzących w skład OHZ zostały wykonane z uwzględnieniem odchylenia $\pm 10\%$, tj. zgodnie z § 3 pkt 4 lit. i rozporządzenia w sprawie planów. Plany te w OHZ, w okresie objętym kontrolą, dotyczące jeleni zakładały pozyskanie 66 sztuk, a wykonanie wyniosło 62 sztuki, dot. sarny: plan 328 szt. a wykonanie 337 szt., dot. dzików: plan – 670 szt. a wykonanie 681 sztuk. Wykonanie pozyskania danieli (plan – 25 szt. wykonanie – 28 szt.) było wyższe o 2 punkty procentowe co wynikało z upadków zwierzyny.

(dowód: akta kontroli str. 76-77)

- 1.5 W Nadleśnictwie prowadzono rejestr wydanych upoważnień do polowania indywidualnego przy pomocy narzędzia „System Informatyczny Lasów Państwowych” (dalej: SILP), w którym odnotowywane są automatycznie dane: imię i nazwisko myśliwego, nr upoważnienia, data wydania i data ważności upoważnienia, a także data ewentualnego przedłużenia ważności upoważnienia.

(dowód: akta kontroli str.99-106, 146-151, 165)

Jak wyjaśnił Nadleśniczy „w sezonie łowieckim 2012/2013 myśliwi nie dokonali zwrotu zezwoleń na polowanie indywidualne po ich wykorzystaniu. W obwodach OHZ prowadzono jednak na kopiach zezwoleń wymagane adnotacje o czasie i ilości pozyskanej zwierzyny. W sezonie 2013/2014 wyegzekwowano zwrot znacznej części wykorzystanych zezwoleń (w obw.183 - 118 szt. na 163 szt. wystawione, w obw.184 – 117 szt. na 232 szt. wystawione). W tym sezonie również prowadzono na kopiach zezwoleń wymagane adnotacje o pozyskanej zwierzynie. W sezonie 2014/2015 w posiadaniu Nadleśnictwa jest 100% wykorzystanych zezwoleń.”

(dowód: akta kontroli str.165-166)

W OHZ funkcjonowały dwie książki ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym, w każdym obwodzie jedna. Dla obwodu łowieckiego 183 książka dostępna była w leśniczówce w Strużynie, dla obwodu łowieckiego 184 w leśniczówce Zwierzyniec w Grądkach. Forma tych książek była zgodna ze wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz⁴ (dalej: „rozporządzenie w sprawie polowań”).

(dowód: akta kontroli str.167-183)

⁴ Dz. U. Nr 61, poz. 548, ze zm.

W Nadleśnictwie sporządzono 23 protokoły z polowań zbiorowych przeprowadzonych w okresie od 01.04.2012 r. do 31.03.2014 r. W protokołach tych wyszczególniano m.in. gatunki przewidziane do polowania, wykazywano pozyskaną zwierzynę, jej ilość, wagę i wartość, tj. dane określone w § 42 ust. 2 rozporządzenia w sprawie polowań.

(dowód: akta kontroli str. 162-164)

- 1.6 Nadleśniczy wyjaśnił, że „w przypadku myśliwych krajowych, sprawdzenia ważności legitymacji członkostwa Polskiego Związku Łowieckiego oraz pozwolenia na broń myśliwską dokonują pracownicy Nadleśnictwa, przed wydaniem upoważnienia do wykonywania polowania. Czynność sprawdzania uprawnień nie była dokumentowana.

W przypadku myśliwych zagranicznych, którzy nie spełniali warunków określonych w art. 42 i 42a upł, dokumentację uprawniającą do polowania prowadzi (...) biuro polowań, w którym myśliwy wykupił polowanie.

W Nadleśnictwie w kontrolowanym okresie nie było przypadków polowania przez myśliwych cudzoziemców na podstawie zgody Ministra Środowiska (...).

Nadleśnictwo Młynary nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu art.18 upł.

Myśliwi zagraniczni, którzy wykupili polowanie w OHZ Strużyna mają przydzieloną osobę (pracownika nadleśnictwa i członka PZŁ), która jest dopisana do imiennego upoważnienia do wykonywania polowania myśliwego zagranicznego. Myśliwi zagraniczni polują tylko i wyłącznie w obecności wspomnianego wcześniej przedstawiciela zarządcy. Myśliwy zagraniczny nie posiadając samochodu oraz nie znając terenu obwodu nie jest w stanie sam wykonywać polowania.

W przypadku wykupienia polowania zbiorowego obowiązek wskazania zwierzyny przeznaczonej do odstrzału jest spełniony podczas odprawy z myśliwymi w dniu poprzedzającym pierwszy dzień polowania. Na odprawie omawiane są również warunki bezpiecznego przeprowadzenia polowania. Odprawa odbywa się również rano, w dniu polowania przed rozlosowaniem kart stanowiskowych na której również wskazuje się zwierzynę na którą w tym dniu myśliwi polują. Nie sporządza się dokumentacji z tej czynności.”

W kontrolowanym okresie w OHZ w sezonie 2012/2013 polowało 50 myśliwych zagranicznych, w tym 16 indywidualnie, w sezonie 2013/2014 polowało 68 myśliwych zagranicznych, w tym 19 indywidualnie. Protokoły z polowań zbiorowych potwierdzają udział w nich przedstawiciela zarządcy. Sprzedaż polowań w OHZ dla myśliwych zagranicznych prowadziło Biuro polowań „Mazury” przy RDLP w Olsztynie. Dla myśliwych krajowych sprzedaż polowań prowadziło Nadleśnictwo.

(dowód: akta kontroli str. 153,162, 165-166, 185-188)

- 1.7 Dane zawarte w sprawozdaniach o wykonaniu planów łowieckich w odniesieniu do jeleni i dzików zweryfikowano z danymi źródłowymi, tj. z „Wykazami Odbiorczymi Produktów Niedrzewnych” (dalej: WON). Stwierdzono zgodność z danymi zawartymi w sprawozdaniach, z wyjątkiem jednego, w 155 pozycji, nieprawidłowego wprowadzenia danych do SILP-u (WON nr 184/XI/24).

(dowód: akta kontroli str. 107-114, 154-156)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W sprawozdaniu z wykonania planu rocznego za 2012/2013 w obwodzie 184 OHZ wykazano pozyskanie 175, zamiast 176 dzików.

(dowód: akta kontroli str. 107-114, 154-156)

Nadleśniczy wyjaśnił, że „W sezonie 2012/2013 w miesiącu grudniu pracownik wprowadzający do Roczego Planu Łowieckiego poprzez System

Informatyczny Lasów Państwowych wykonanie pozyskania dzików, popełnił błąd techniczny (zamiast 9 szt. wpisał 8 szt.). Błąd ten nie powoduje skutków gospodarczych ani finansowych dla Nadleśnictwa, zmienia się liczba pozyskanych dzików w obwodzie łow.184. Dane przekazane do księgowości były prawidłowe.

(dowód: akta kontroli str. 189)

W trakcie trwania kontroli NIK Nadleśnictwo skorygowało sprawozdanie za rok gospodarczy 2012/2013 dla obwodu łowieckiego nr 184 OHZ i przekazało je do RDLP w Olsztynie, eliminując omyłkę rachunkową. Sprawozdanie zostało zatwierdzone przez Dyrektora RDLP w Olsztynie.

(dowód: akta kontroli str. 211-220)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁵ planowanie i realizację rocznych planów łowieckich Nadleśnictwa.

2. Realizacja przez ośrodek hodowli zwierzyny ustawowo określonych celów funkcjonowania.

Opis stanu faktycznego

2.1 OHZ został utworzony w oparciu o decyzję Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa znak DłI -7551/12/94 z 19.12.1994 r., na podstawie art. 16 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 1959 r. o hodowli, ochronie zwierząt łownych i prawie łowieckim⁶.

(dowód: akta kontroli str. 50-55)

2.2 W odpowiedzi na pismo Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18.02.1997 r., przy którym przesłane zostały programy dostosowania ośrodków hodowli zwierzyny będące w zarządzie Lasów Państwowych, powyższe Ministerstwo pismem nr DłI -7551/13/97 z 25.03.1997 r. poinformowało, że po dokonanej analizie nadesłanego materiału, Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa uznał, że ośrodki hodowli zwierzyny Lasów Państwowych dostosowały realizowane cele do wymogów określonych w art. 28 ust. 2 upł. Cel podstawowy do realizacji zawarty w „Programie funkcjonowania OHZ w Lasach Państwowych” Nadleśnictwa to:

- wzorcowe prowadzenie gospodarki łowieckiej odnośnie gospodarowania populacjami poszczególnych gatunków zwierząt łownych;
- wzorcowe zagospodarowanie łowiska;
- wdrażanie nowych osiągnięć naukowych i praktycznych z zakresu łowiectwa.

Cel pomocniczy to:

- współpraca z PZŁ w dziedzinie łowiectwa;
- organizacja pokazów urządzeń łowieckich i hodowlanych;
- kultywowanie tradycji myśliwskich;
- propagowanie łowiectwa wśród ludności.

(dowód: akta kontroli str. 56-62)

2.3 Jak poinformował Nadleśniczy, dla realizacji celów, dla których obwody zostały wyłączone od wydierżawienia w lutym 2006 r., reaktywowano w obwodzie 183 zagrodę danieli jako cel podstawowy – wiodący w OHZ. Hodowla zagrodowa danieli prowadzona jest w celu restytucji daniela na terenie OHZ „Strużyna” oraz zasiedlanie daniem innych OHZ LP funkcjonujących na terenie RDLP

⁵ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna

⁶ Dz. U. z 1973 r. Nr 33, poz. 197 ze zm. Ustawa obowiązywała do 16 lutego 1996 r.

w Olsztynie. Prowadzona zagrodowa hodowla daniela skutkuje zwiększoną ilością danieli poza terenem zagrody i pozwala na pozyskanie tego cennego łowiecko gatunku.

Realizacją celów podstawowych w całym OHZ jest wdrażanie nowych osiągnięć z zakresu łowiectwa poprzez upowszechnianie w kołach łowieckich z terenu Nadleśnictwa wzorów urządzeń łowieckich (ambon i zwyżek) opracowanych w OHZ „Strużyna” oraz stosowane od kilku lat wzorcowe zagospodarowanie łowisk poprzez wykaszanie terenów zielonych specjalną kosiarką rozdrabniającą i pozostawiającą ściętą trawę w celu nawożenia.

Realizacją celów pomocniczych w OHZ jest:

- prowadzenie badań naukowych;
- prowadzenie szkoleń z zakresu łowiectwa.

Nadleśnictwo współpracuje z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie przy określaniu migracji danieli z użyciem urządzeń telemetrycznych (2013 r.) oraz w inwentaryzacji danieli w zagrodzie metodą zdjęć lotniczych przy wykorzystaniu termowizji (2013 r.).

W ostatnich latach stan zwierzyny grubej określany jest w nowatorski sposób na podstawie analizy wyników polowań zbiorowych i liczenia tropów na transektach liniowych i pasowych. Od lat Nadleśnictwo Młynary współpracuje z Okręgowym Zarządem Polskiego Związku Łowieckiego w Elblągu w zakresie szkoleń, szczególnie przy organizacji na terenie OHZ prób terenowych psów tropowców. Corocznie w OHZ staż łowiecki odbywa kilku przyszłych myśliwych, głównie z terenu Nadleśnictwa i okolic.

(dowód: akta kontroli str.116)

W działalności Nadleśnictwa w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację celów funkcjonowania ośrodka hodowli zwierzyny.

3. Stan zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej.

Opis stanu faktycznego

- 3.1 Obszar, na którym wyrządzone zostały szkody przez zwierzynę łowną w uprawach rolnych wynosił: w sezonie 2012/2013 w obw. łow.183 – 46,21 ha, w obw. łow.184 – 24,45 ha, razem w OHZ – 70,66 ha, a w sezonie 2013/2014 w obw. łow.183 – 45,28 ha, w obw. łow.184 – 20,99 ha, razem OHZ – 66,27 ha.
(dowód: akta kontroli str.118-126)

W celu zmniejszenia szkód w uprawach rolnych, jak poinformował Nadleśniczy, „Nadleśnictwo wystawiło po kilkadziesiąt zezwoleń na odstrzał dzików na polach w każdym obwodzie. Praktycznie wszystkie zezwolenia dla myśliwych krajowych wystawione od początku sezonu do jesieni mają na celu ochronę pól przed zwierzyną łowną. Zwolniono na mocy decyzji Nadleśniczego z opłat za odstrzał, myśliwych polujących na dziki na polach uprawnych. W celu zabezpieczenia szczególnie cennych i trudnych do upilnowania upraw rolnych, w tym głównie kukurydzy zabezpieczono wspólnie z właścicielem siatką i ogrodzeniem elektrycznym – „pastuchem” kilkadziesiąt ha upraw. Na ten cel wydano w sezonie 2012/2013 w obwodzie 183 - 634,14 zł w obwodzie 184 - 1259,34 zł, w sezonie 2013/2014 w obwodzie 184 - 7902,20 zł. W sezonie 2012/2013 ogrodzono uprawy rolne w obw. łow.183 o długości 4 km, w obw.

łow 184 o długości 8 km, w sezonie 2013/2014 w obw. łow 184 o długości 26 km.”

(dowód: akta kontroli str.118,127-129)

Nadleśnictwo corocznie przed rozpoczęciem sezonu łowieckiego, zgodnie z § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych⁷ (dalej: „rozporządzenie w sprawie odszkodowań”), przesyłało informację do wójtów i burmistrzów oraz izby rolniczej o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzanych przez dziki, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych.

(dowód: akta kontroli str. 130-141)

Nadleśnictwo prowadzi, zgodnie z § 1 ust. 3 rozporządzenia w sprawie odszkodowań, ewidencję zgłoszeń szkód wyrządzonych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych, założoną dla obwodów wchodzących w skład OHZ.

(dowód: akta kontroli str. 142-145)

W roku gospodarczym 2012/2013 wpłynęło 114 zgłoszeń szkód w uprawach rolnych, z czego 101 załatwiono pozytywnie. W roku gospodarczym 2013/2014 wpłynęło 118 zgłoszeń szkód w uprawach rolnych, z czego 108 załatwiono pozytywnie. Wszystkie szkody były oszacowane przez przedstawicieli Nadleśnictwa.

Odmowy uwzględnienia wniosków o odszkodowanie w roku łowieckim 2012/2013 (13 zgłoszeń), spowodowane były tym, że: stwierdzono brak szkody w uprawie – 8 przypadków, skoszono uprawę przed oszacowaniem szkody – dwa przypadki, nie zgłoszono do ostatecznego oszacowania – trzy przypadki. Natomiast w roku łowieckim 2013/2014 nie uwzględniono 10 wniosków. Przyczynami było stwierdzenie braku szkody w uprawie – sześć przypadków oraz nie zgłoszenie do ostatecznego oszacowania – cztery przypadki.

(dowód: akta kontroli str. 78,117)

3.2 Analiza wybranych losowo 10 postępowań w sprawie zgłoszonych szkód z lat 2012-2014 wykazała, że:

- przy szacowaniu szkód postępowano zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu w sprawie odszkodowań, w szczególności zachowano sposób (uwzględniający rozmiar szkody oraz cenę skupu danego artykułu rolnego), tryb i terminy szacowania szkód ;
- nie było skarg dotyczących szacowania szkód;
- odszkodowania wypłacane były w terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody, tj. zgodnie z § 6 w rozporządzenia w sprawie odszkodowań.

W badanym okresie poszkodowani nie wnosili zastrzeżeń do protokołów szacowania szkód. Poszkodowani nie wnosili o udział przedstawicieli izby rolniczej w szacowaniu szkód.

(dowód: akta kontroli str. 152 i 221)

3.3 W okresie objętym kontrolą przy wykonywaniu polowań nie wystąpiły przypadki szkody na zdrowiu, czy życiu ludzi.

(dowód: akta kontroli str. 153)

⁷ Dz. U. Nr 45, poz. 272.

3.4 Koszty ochrony lasu przed zwierzyną (szkody w uprawach leśnych, młodnikach i pozostałych drzewostanach) w roku gospodarczym 2012/2013 łącznie wyniosły 220.000 zł, w tym na terenie OHZ – 66.792 zł (obw. 183 – 41.608 zł, obw. 184 – 25.184 zł) a w obwodach dzierżawionych – 153.208 zł.

W roku gospodarczym 2013/2014 koszty te łącznie wyniosły 288.825 zł, w tym na terenie OHZ – 57.246 zł (obw. 183 – 23.439 zł, obw. 184 – 3.806 zł) a w obwodach dzierżawionych – 28.421 zł.

(dowód: akta kontroli str.74-75)

3.5 Łączna powierzchnia szkód wyrządzonych przez zwierzynę w Nadleśnictwie w 2012 r. wyniosła 61,67 ha, a w 2013 r. – 62,75 ha, w tym w obwodach wchodzących w skład OHZ odpowiednio: 17,52 ha (obw. 183 – 8,17 ha, obw. 184 – 9,35 ha) i 12,06 ha (obw. 183 – 3,96 ha, obw. 184 – 8,10 ha).

(dowód: akta kontroli str.86-87)

W działalności Nadleśnictwa w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zabezpieczenie interesów Skarbu Państwa i obywateli, w trakcie szacowania szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej i wypłat należnych odszkodowań.

4. Efekty finansowe i wywiązywanie się zarządców obwodów łowieckich z zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa.

Opis stanu faktycznego

4.1 Zarządzeniem nr 9/2013 z dnia 29.03.2013 r Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie wprowadził ofertę cenową na polowania w OHZ. Oferta ta była wyższa, niż oferta minimalna na sprzedaż polowań i trofeów w OHZ Lasów Państwowych, wprowadzona Zarządzeniem nr 81 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 grudnia 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 153)

4.2 Sprzedaż polowań w OHZ dla myśliwych zagranicznych, którzy wykupili polowania, prowadziło Biuro polowań „Mazury” przy RDLP w Olsztynie. Dla myśliwych krajowych sprzedaż polowań prowadziło Nadleśnictwo.

(dowód: akta kontroli str.153)

4.3 W latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014 wynik finansowy gospodarki łowieckiej w OHZ był dodatni i wynosił odpowiednio: 10.249 zł i 19.144 zł. Przychody obejmowały przychody za zwierzynę odstrzeloną i odłowioną, sprzedaż polowań, wynajem kwater myśliwskich. Koszty (dotyczące głównie: łowieckiego zagospodarowania obwodów, dokarmiania zwierzyny, odszkodowań za szkody w uprawach rolnych, organizacji polowań komercyjnych, odłowów i zasiedleń) wyniosły odpowiednio 265.705 zł i 236.671 zł.

W wyniku finansowym nie ujęto po stronie przychodów płatności, które otrzymało Nadleśnictwo do gruntów rolnych w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania w związku z prowadzoną działalnością rolniczą w zakresie utrzymania gruntów rolnych w dobrej kulturze rolnej. Wysokość dopłat wyniosła w 2012 r. 79.341 zł, a w 2013 r. – 86.600 zł.

Po stronie kosztów nie ujęto wynagrodzeń pracowników służby leśnej i kosztów ochrony lasu przed zwierzyną (przyczynę podano w pkt 4.4 niniejszego wystąpienia).

Nadleśniczy poinformował, że prowadzona działalność rolnicza ma pośredni wpływ na działalność OHZ oraz że Nadleśnictwo nie prowadzi produkcji rolniczej nastawionej na wytwarzanie produktów przeznaczonych do działalności OHZ.

(dowód: akta kontroli str. 191-194)

Nadleśniczy poinformował, że „Koło łowieckie jest stowarzyszeniem oraz samodzielną jednostką posiadającą osobowość prawną, która w zakresie sprawozdawczości finansowej działa w oparciu o Ustawę z dnia 7 kwietnia 1989 r Prawo o stowarzyszeniach, Ustawę z dnia 2 lipca 2004 r o swobodzie działalności gospodarczej i Ustawę o rachunkowości. Żadna z powyższych nie nakłada obowiązku na koła łowieckie przesyłania sprawozdań finansowych do nadleśnictwa. Nadleśnictwo nie posiada uprawnień do kontroli gospodarki finansowej kół łowieckich.” Nadleśnictwo nie posiada informacji o przychodach i kosztach funkcjonowania gospodarki łowieckiej na terenie obwodów dzierżawionych.

(dowód: akta kontroli str. 190)

- 4.4 Nadleśnictwo prowadziło analizę ekonomiczną funkcjonowania OHZ przy pomocy narzędzia informatycznego, tj. w Systemie Informatycznym Lasów Państwowych w postaci Tabeli 20 - Wyniki ekonomiczne gosp. łowieckiej w ośrodkach hodowli zwierzyny.

Jak poinformował Nadleśniczy koszty wynagrodzeń pracowników służby leśnej i koszty ochrony lasu przed zwierzyną nie są ujęte w wyniku finansowym OHZ.

Nadleśnictwo nie posiada pracowników, którzy pracują wyłącznie na rzecz OHZ, natomiast zadania na rzecz OHZ wykonują pracownicy w ramach powierzonych obowiązków służbowych. Nie jest możliwe określenie jaki nakład czasu pracy i zarazem jaki koszt wynagrodzeń przypada na OHZ.

Koszty ochrony lasu przed zwierzyną są kosztami ponoszonymi w ramach działalności podstawowej niezależnie od tego czy teren objęty ochroną znajduje się w obrębie OHZ czy poza OHZ, wobec powyższego nie są uwzględniane w analizie ekonomicznej działalności OHZ.

Koszty odszkodowań za szkody w uprawach rolnych wykazane w analizie ekonomicznej różnią się od kwoty wypłaconych odszkodowań ujętych w rocznych planach łowieckich dla poszczególnych obwodów o koszty poniesione na zabezpieczanie upraw rolnych które w roku gospodarczym 2012/2013 wyniosły w obw. 184 – 1.259 zł, w obw. 183 – 634 zł, a w roku gospodarczym 2013/2014 w obw. 184 – 7.902 zł.

(dowód: akta kontroli str. 192-194)

- 4.5 OHZ funkcjonuje w ramach struktury organizacyjnej Nadleśnictwa i obejmuje dwa obwody łowieckie wyłączone z wydzierżawiania. W związku z powyższym ekwiwalent czynszu za zarządzane obwody w części przypadającej Nadleśnictwu nie był ustalany. Nadleśnictwo prawidłowo naliczało i wpłacało ekwiwalent za dany rok gospodarczy w części przypadającej właściwej gminie, tj. za grunty nie będące państwowymi gruntami leśnymi, w wysokości średniego czynszu za dzierżawę, stosowanego w obwodach łowieckich wydzierżawionych na obszarze danej gminy. Ekwiwalent naliczono i opłacono:

- za rok gospodarczy 2012/2013 – w dniu 22.03.2013 r., w łącznej kwocie 7.875,74 zł, w tym dla: Gminy Morağ – 5.153,61 zł, Gminy Miłakowo – 931,20 zł, Gminy Godkowo – 773,68 zł i Gminy Pasłęk – 1.017,25 zł;
- za rok gospodarczy 2013/2014 – w dniu 03.06.2014 r., w łącznej kwocie 8.640,26 zł, w tym dla: Gminy Morağ – 5.844,30 zł, Gminy Miłakowo – 979,20 zł, Gminy Godkowo – 783,86 zł i Gminy Pasłęk – 1.032,90 zł.
(dowód: akta kontroli str. 195-206)

4.6 Przychody z działalności łowieckiej nie podlegają podatkowi CIT na podstawie art. 2 ust.1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych w powiązaniu z § 4 pkt.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe.

Kwota opłaconego podatku VAT z działalności łowieckiej wyniosła:

- w roku gospodarczym 2012/2013: podatek należny – 23.540 zł, podatek naliczony podlegający odliczeniu – 2.3724 zł, otrzymany zwrot podatku – 184 zł;
- w roku gospodarczym 2013/2014: podatek należny – 42.382 zł , podatek naliczony podlegający odliczeniu – 20.153 zł, podatek zapłacony – 22.229 zł.

(dowód: akta kontroli str. 207)

4.7 Nadleśnictwo nie zwracało się do organów podatkowych o interpretację w zakresie stawek VAT od poszczególnych rodzajów usług.

Główna Księgowa wyjaśniła, że „do uzyskiwanych przychodów stosowano stawki określone w oparciu o obowiązujące przepisy podatkowe i grupowania PKWiU określone dla poszczególnych wyrobów i usług w wydanych interpretacjach w sprawie klasyfikacji PKWiU przez Ośrodek Klasyfikacji i Nomenklatur Urzędu Statystycznego w Łodzi.

Nadleśnictwo stosowało następujące stawki VAT:

- w roku gospodarczym 2012/2013: za organizację polowania – 23%, za trofeum myśliwskie – 5%, za tusze zwierzyny – 5%.
- w roku gospodarczym 2013/2014: za organizację polowania – 23%, za trofeum – 23%, za tusze zwierzyny – 5%.”

(dowód: akta kontroli str. 207-209)

4.8 W okresie objętym kontrolą Urząd Skarbowy nie przeprowadzał w Nadleśnictwie żadnej kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 207)

W działalności Nadleśnictwa w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie osiągnięcie dodatnich wyników finansowych i wywiązywanie się OHZ z zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa.

5. Funkcjonowanie nadzoru nad działalnością dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich (obwody dzierżawione).

5.1 Roczne plany łowieckie zostały sporządzone dla wszystkich 10 obwodów łowieckich przez dzierżawiące je koła łowieckie i zaopiniowane przez właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Na przyjętych do zatwierdzenia przez Nadleśnictwo planach dotyczących lat 2012-2014 brak jest daty wpływu. Wszystkie złożone plany na rok gospodarczy 2012/2013

zostały zatwierdzone 26.03.2012 r., a na rok gospodarczy 2013/2014 – 20.03.2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 73)

W roku gospodarczym 2012/2013 dla ośmiu z 10 obwodów zmieniano plany łowieckie, zwiększając ilości zwierzyny do pozyskania (głównie dzików, dwukrotnie sarny, raz jeleni). Natomiast w roku 2013/2014 zmiany dotyczyły 6 obwodów (czterokrotnie dotyczyły jeleni, dwukrotnie dzików). Wszystkie zmiany uzasadniono wysokim stanem ilościowym, a w jednym przypadku dużymi szkodami łowieckimi w uprawach rolnych (obwód nr 147).

(dowód: akta kontroli str. 63-64)

5.2 Przyjęte przez koła łowieckie do realizacji plany w 10 obwodach w badanych latach gospodarczych w większości przypadków zostały zrealizowane, z wyjątkiem niepozyskania dwóch na siedem zaplanowanych jeleni w obwodzie nr 115, 2 na 8 zaplanowanych jeleni w obwodzie nr 185, 5 na 14 zaplanowanych jeleni w obwodzie nr 115 na rok gospodarczy 2012/2013. Natomiast w roku gospodarczym 2013/2014 nie pozyskano 18 saren na 78 zaplanowanych w obwodzie nr 82, 40 dzików na 150 zaplanowanych w obwodzie nr 146 i 6 jeleni na 11 zaplanowanych w obwodzie nr 147.

(dowód: akta kontroli str.73)

W roku gospodarczym 2013/2014 dwukrotnie Nadleśnictwo uznało niezrealizowanie planu za nieusprawiedliwione i dwóch dzierżawców zobowiązano do udziału w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną w łącznej wysokości 2.008,50 zł.

(dowód: akta kontroli str. 65-72)

5.3 Na terenie Nadleśnictwa funkcjonowały wyłącznie obwody łowieckie polne. W związku z powyższym, właściwy terytorialnie starosta zawiera umowy na dzierżawę z Kołami Łowieckimi, nalicza i egzekwuje od kół łowieckich należny czynsz oraz rozlicza go pomiędzy Nadleśnictwo i Gminy.

Należny czynsz za dzierżawę obwodów łowieckich wyniósł:

- za rok gospodarczy 2012/2013 łącznie – 7.418,52 zł, w tym udział w kosztach ochrony lasu – 0,00 zł;
- za rok gospodarczy 2013/2014 łącznie – 7.586,48 zł, w tym udział w kosztach ochrony lasu – 2.008,50 zł.

(dowód: akta kontroli str.210)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W kontrolowanym okresie nie odnotowywano daty wpływu badanych 20 rocznych planów łowieckich składanych przez koła łowieckie, co było niezgodne z § 5 pkt. 4 i 6 Instrukcji kancelaryjnej, wprowadzonej do stosowania od dnia 1 stycznia 1997 r.⁸ Zgodnie z wymienionym przepisem referenci mogą przyjmować pisma składane im bezpośrednio przez interesantów, mają jednak obowiązek umieścić na piśmie przyjętym od interesanta napis „Wpłynęło dnia....”.

Brak takiego zapisu uniemożliwił stwierdzenie, czy wymienione plany zostały przedłożone do zatwierdzenia w terminie do 21 marca danego roku i zatwierdzone w ciągu 7 dni, tj. zgodnie z wymogiem zawartym w § ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie planów.

⁸ Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 29 z dnia 20 listopada 1996 r.

(dowód: akta kontroli str.81-83, 88-98)

Nadleśniczy wyjaśnił, że pracownik przyjmujący Roczne Plany Łowieckie nie dopełnił tego obowiązku przez zapomnienie.

(dowód: akta kontroli str. 84-85)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie nadzór nad działalnością dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich.

Opis stanu faktycznego

6. Funkcjonowanie straży łowieckiej.

6.1 Zadania gospodarcze w OHZ prowadzili w ramach swoich obowiązków leśniczowie leśnictwa Strużyna – obw. łow. 183 i leśniczy leśnictwa Zwierzyniec – obw. łow. 184 (art.47 ust.1 z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁹). W OHZ w kontrolowanym okresie nie była zatrudniona żadna osoba, która wyłącznie zajmowała się pracami na jego rzecz. W okresie objętym kontrolą w leśnictwie Strużyna zatrudniony był robotnik leśny, który wykonywał również drobne prace związane z gospodarką łowiecką w OHZ.

Pracownicy służby leśnej: nadleśniczy, zastępca nadleśniczego, inżynier nadzoru, leśniczy i podleśniczy oraz straż leśna posiadają uprawnienia Państwowej Straży Łowieckiej w zwalczaniu kłusownictwa na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa zarządzanych przez Lasy Państwowe zgodnie z ustawą o lasach z dnia 28 września 1991r.

Uprawnienia strażnika łowieckiego na terenie OHZ posiada leśniczy leśnictwa Zwierzyniec.

(dowód: akta kontroli str.157-158)

6.2 Straż leśna Nadleśnictwa ujawniła w obw. łow. Nr 183 OHZ w styczniu i lutym 2013 r. cztery sztuki danieli i jedną sztukę sarny zagryzionych przez psy. Sprawy zostały przekazane Policji, w wyniku czego właściciel psów został ustalony i ukarany z art. 77 KW. W OHZ Straż Leśna w roku 2013 zdjęła 13 wnyków, a w 2014 r. 12 wnyków, a w kołach łowieckich 7 wnyków w 2012 r., 13 wnyków w 2013 r. i 3 wnyki w 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 159-161)

W działalności Nadleśnictwa w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie przeciwdziałanie kłusownictwu przez straż leśną.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

⁹ Dz. U. z 2011 r. Nr 12 poz.59 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia lutego 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

Kontroler
Witold Dąbrowski
specjalista k. p.

.....
podpis

.....
podpis